

Anna Rooze en enkele bestsellers uit de 19^e eeuw.

Kort samengevat komt de roman Anna Rooze van J.J. Cremer uit 1868 hier op neer: Een babylijkje wordt gevonden op de Gelderse hei. Het volksmeisje Hanneke wordt verdacht van moord op haar baby en opgesloten in preventieve hechtenis. Hanneke wordt vrijgesproken omdat haar advocaat kan bewijzen dat er te weinig bewijzen zijn. Het kindje van Hanneke wordt later teruggevonden in een pleeggezin in Rotterdam. Een ander meisje bekend op haar sterfbed dat zij haar baby heeft gewurgd. In de tussentijd speelt het verblijf van Anna Rooze op het kasteel van haar pleegvader een belangrijke rol. Een ander belangrijk thema zijn de romantische verwickelingen tussen Anna, een jurist en een dominee in opleiding.

Anna Rooze is een van de meeste persoonlijke romans van J.J. Cremer. Cremer geeft een prachtig beeld van zijn leef- en belevingswereld. In meerdere hoofdstukken gaat hij in op de letterkunde, de schilderkunst, de wetenschap, de mode, de godsdienst, en personen uit zijn tijd. Ook beschrijft Cremer panden die hem bekend zijn zoals de Oldenhoff te Driel. Het lijkt erop dat Cremer met deze roman zich als een erudiet man wil presenteren. Cremer heeft vanuit een vooraf gecomponeerd raamwerk de roman heeft geschreven.

In een van de eerste hoofdstukken van Anna Rooze noemt Cremer boeken die in zijn tijd bestsellers waren. Hij laat deze boeken door Anna en haar vriendin Emma lezen wanneer ze op de kostschool zitten. Hij schrijft:

“Met Emma heeft ze daar in de schaduw van de grote kastanje, **The wide wide world**¹ gelezen, beurt om beurt hardop, en het was wel mooi geweest, maar **The Lamplighter**² hadden ze toch niet zo langdradig en niet zo onnatuurlijk braaf, en **Uncle Tom's cabin**³ nog veel mooier dan al het andere gevonden. Ja, op dat bankje heeft haar hart wel dikwijls luide geklopt voor de rechten van de verdrukten evenmens. Met Tom en de arme Quadrone heeft ze bitter geleden, en de vreselijke Legre heeft ze - verafschuwd. Maar ook, **Beiling's trouw**⁴, en **Kenau's moed**⁵ hebben er haar boezem met eerbied vervuld en tot navolging ontvonkt. Heerlijke uren heeft ze er met Emma doorgebracht”.

Even verderop haalt Cremer **de fabel van de leeuw en de muis van Aesopus** aan. “Berisp haar niet. Ik denk aan de fabel van de kleine Maus die es wagte über ein schlafenden Löwe hinzulaufen, en hoe het kleine, door de leeuw gespaarde beestje later de potige kameraad door zijn vinnig knabbelen uit het net waarin hij gevangen zat bevrijdde . Men kan niet weten!”⁶

---

¹ The Wide, Wide World is een roman uit 1850 van Susan Warner , gepubliceerd onder het pseudoniem Elizabeth Wetherell. Het wordt vaak geprezen als Amerika's eerste bestseller .

² The Lamplighter is een sentimentele roman geschreven door Maria Susanna Cummins en gepubliceerd in 1854, en een bestseller van zijn tijd.

³ De hut van oom Tom; of, Life Among the Lowly is een anti-slavernijroman van de Amerikaanse auteur Harriet Beecher Stowe . De roman, gepubliceerd in 1852, had een diepgaand effect op de houding ten opzichte van Afro-Amerikanen en slavernij in de VS.

⁴ Albrecht Beiling, ook wel Arnold of Allairt Beilinc of Beyling, (Gouda, 13? - Schoonhoven, najaar 1425), die door een "wrede" afspraak na te komen, zijn lot heldhaftig onderging en levend werd begraven. Cremer schreef een niet gepubliceerd gedicht over Beiling.

⁵ Kenau Simonsdochter Hasselaer (1526-1588/1589) was een scheepsbouwster en houthandelaars die bekend is geworden door de legende over haar verzet bij de verdediging van Haarlem tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

⁶ Er was eens een leeuw die tijdens een middagdutje door een muis werd gestoord. Hij wilde de muis opeten, maar de muis smeekte zijn leven te sparen en beloofde zijn leven ooit te redden. De leeuw lachte de muis uit en deze kroop vlug weg. Een paar dagen later kwam de leeuw in een net van stropers terecht. Het muisje kwam eraan en beet het net stuk zodat de leeuw bevrijd werd. Moraal van het verhaal: zelfs een klein zwak diertje kan een groter sterker dier redden.

DE
WIJDE, WIJDE WERELD.

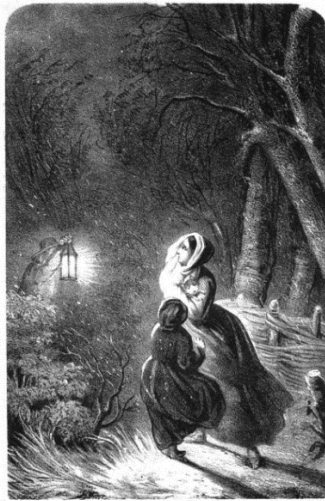
DOOR
ELISABETH WETHERELL.

NAAR DE NIEUWSTE EN NAUWERKRIJGSTE DER NEDERLANDSCHE AMERIKAANSCHE
UITGAVEN UIT HET ENGLISCH VERTAALD.

Uitgegeven door het Evangelisch Verbond.

ERSTE DEEL

AMSTERDAM,
H. DE HOOGH.
1854.

"Hij is het! Hij is het!" riep Ellen in verwondering. ... Deel I. bl. 205.

DE
LANTAARNOPSTEKER.

UIT HET ENGLISCH.

Uitspraak, o Koning, o Koning, o Koning, o Koning,
Wat heb ik gedaan, wat heb ik gedaan, wat heb ik gedaan,
Die Koning is mijn Heer, verlaat hem nooit en niet,
Mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer,
Mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer, mijn Heer,
Die o' overvloedige gaven, mijn Heer, mijn Heer,
Dank, o Koning der Heeren, Dank, o Koning der Heeren.

Efter lamp brandt en heeler in den heest, en op aard: in heer licht
nog niet verkeren.

ERSTE DEEL

AMSTERDAM,
M. H. BINGER & ZONEN.
1854.

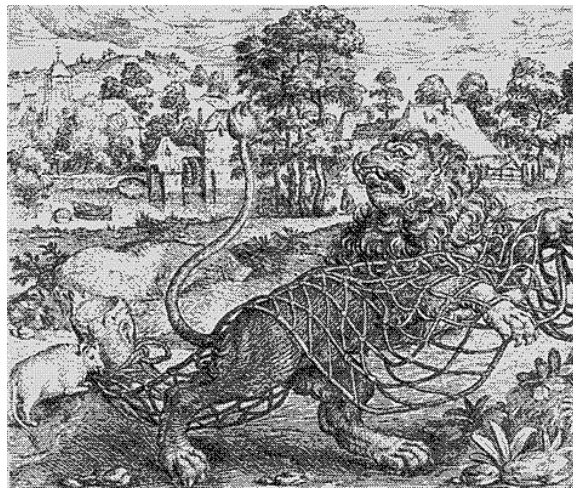
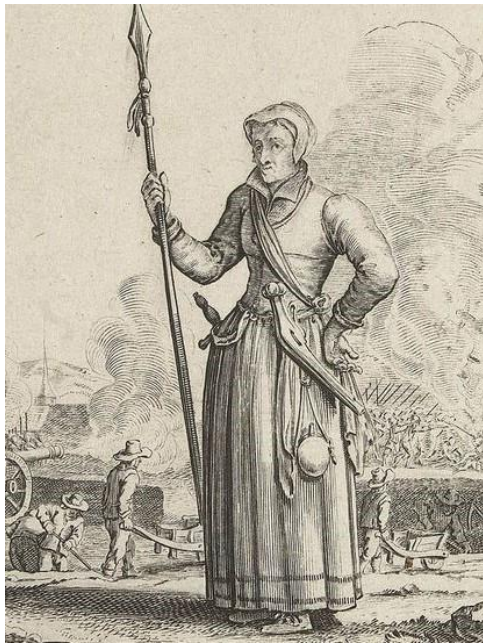
392 IN DE VERGEEFTE
 EEN YRHAAL
 UIT HET SLAVENLEVEN IN NOORD-AMERIKA.
 door
 HARRIET BEECHER STOWE.
 Vertaald uit het Engelsch door
 J. H. VAN NELLE.
 1852.

Het is
 Wie heeft diez' ruipe rimpel gemaakt?
 HARRIET BEECHER STOWE.
 A. P. KRISHMAN
 1852.

DOOD VAN ALBRECHT BEILING.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt op 12 februari 2023.